

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.4.3>

STORYTELLING JAKO METODA NAUCZANIA JĘZYKA OBCEGO W WYŻSZEJ SZKOLE

Valentyna Moisiuk

doktor nauk filologicznych, docent,

docent Katedry Filologii Romańskiej i Przekładu

Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego imienia Jurija Fedkowycza (Czerniowce, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-2732-3817

moisiuk.valentyna75@gmail.com

Adnotacja. Uwzględnienie treści i głównych zadań współczesnej edukacji, a także cech psychologicznych i wiekowych uczniów, ich umiejętności życiowych i zainteresowań wymaga od nauczycieli przeglądu tradycyjnych metod nauczania języka obcego. Storytelling jest z najnowszych metod nauczania kompetencji obcojęzycznych, której istotą jest dostarczanie informacji poprzez opowiadanie historii o pouczających treściach z postaciami rzeczywistymi lub fikcyjnymi. Autor artykułu szczegółowo analizuje samo pojęcie storytellingu, określa jego rodzaje i funkcje, charakteryzuje podstawowe wymagania dotyczące tworzenia historii, podaje konkretne przykłady zastosowania tej metody w procesie edukacyjnym szkoły wyższej. Autor nazywa główne cechy storitellingu motywacją do uczenia się, ułatwianiem percepcji i zapamiętywania informacji, stymulowaniem introspekcji, rozwojem krytycznego i kreatywnego myślenia, tworzeniem korzystnej atmosfery w środowisku edukacyjnym, wpływem na sfery emocjonalne i poznawcze uczniów, co dowodzi celowości jego wykorzystania w procesie uczenia się współczesnego pokolenia.

Słowa kluczowe: storytelling, historia, metoda nauczania, kompetencje komunikacyjne, kompetencje obcojęzyczne, kreatywność, szkolnictwo wyższe.

STORYTELLING AS A METHOD OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER SCHOOL

Valentyna Moisiuk

Doctor of Philology, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Roman Philology and Translation

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-2732-3817

moisiuk.valentyna75@gmail.com

Abstract. Taking into account the content and main tasks of modern education, the psychological and age characteristics of students, their life skills and interests requires professors to revise traditional methods of teaching a foreign language. Storytelling is one of the newest methods of teaching foreign language competence, the essence of which is to provide information by telling educational stories. The author analyzes in detail the concept of storytelling, defines its types and functions, characterizes the main requirements for composing stories and gives examples of the application of this method in the educational process of a higher school. The author calls the main features of storytelling: motivation to study, facilitation of memorization, stimulation to self-analysis, development of critical and creative thinking, creation of a favorable atmosphere in the educational environment, influence on the emotional and cognitive spheres of students, which proves the feasibility of its use in the learning process of modern generation.

Key words: storytelling, story, method of teaching, communicative competence, foreign language competence, creativity, higher education.

СТОРИТЕЛЛІНГ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Валентина Мойсюк

доктор філологічних наук, доцент,

доцент кафедри романської філології та перекладу

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

(Чернівці, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-2732-3817

moisiuk.valentyna75@gmail.com

Анотація. Урахування змісту та основних завдань сучасної освіти, а також психолого-вікових особливостей учнів, їхніх життєвих навичок та інтересів вимагає від педагогів перегляду традиційних методів навчання іноземної мови. Сторітеллінг постає одним із новітніх методів навчання іншомовної компетентності, сутність якого полягає у наданні інформації шляхом розповідання історій повчального змісту з реальними або вигаданими персонажами. Автор статті детально аналізує саме поняття сторітеллінгу, визначає його типи та функції, характери-

зує основні вимоги до складання історій, наводить конкретні приклади застосування цього методу в навчальному процесі вищої школи. Основними ознаками сторітеллінгу автор називає мотивацію до навчання, полегшення сприйняття і запам'ятовування інформації, стимулювання до самоаналізу, розвиток критичного та креативного мислення, створення сприятливої атмосфери в освітньому середовищі, вплив на емоційну та когнітивну сфери студентів, що доводить доцільність його використання у процесі навчання сучасного покоління.

Ключові слова: сторітеллінг, історія, метод навчання, комунікативна компетентність, іншомовна компетентність, креативність, вища освіта.

Вступ. Головним напрямком модернізації освіти є виховання особистості, яка б прагнула до максимальної реалізації своїх здібностей та можливостей, була б відкритою для засвоєння нової інформації та сприйняття нового досвіду, зацікавленою у розвитку практичних навичок та інтелекту, здатною критично мислити, здійснювати усвідомлений та відповідальний вибір у різних життєвих ситуаціях. Задля цього важливо навчити учнів вирішувати різні комунікативні завдання, що виникають у різних сферах і ситуаціях спілкування за допомогою мовних засобів. Відтак, комунікативна компетентність, як здатність індивіда встановлювати і підтримувати контакти з іншими людьми, передбачає володіння різними видами засобів комунікації, основами культури усного та писемного мовлення, а також уміння використовувати різні комунікативні засоби в різних сферах і ситуаціях реального спілкування. Поставлені перед педагогами завдання особливо ускладнюються сьогодні, коли в процесі навчання і виховання вони мають справу з новим поколінням, для якого традиційні методи не завжди виявляються ефективними. Пояснюється це, насамперед, тим, що представники покоління Z (за «теорією поколінь Штрауса-Хоу»), народжені в епоху глобалізації та постмодернізму, не уявляють своє повсякденне життя без гаджетів і швидко освоюють будь-яку технологічну новинку. Завдяки фрагментарному мисленню вони вирізняються неймовірною багатозадачністю та креативністю, полюбляють знаходити рішення зі складних ситуацій. Командна робота, творчі завдання, винагорода за виконану роботу, емоції – це ті дидактичні елементи, які підвищують ефективність та результативність навчального процесу. Власне, тому педагоги й змушені переглядати класичні методи навчання, оволодівати сучасними стратегіями і тактиками, випробувувати нові методи і методики навчання, враховувати не лише психологічні та вікові особливості своїх учнів, а й їхні життєві навички та інтереси.

Одним із новітніх методів навчання комунікативної компетентності є сторітеллінг, сутність якого полягає у наданні інформації шляхом розповідання історій повчального змісту з реальними або вигаданими персонажами. З кінця ХХ ст. цей метод став об'єктом вітчизняних і зарубіжних науково-педагогічних розвідок (К. Еган, М. Россітер, О. Караманов, М. Василишина, К. Симоненко, О. Ерднієва, Н. Гущина, М. Павловська, Ю. Маковецька-Гудзь та ін.), у яких визначено психофізіологічні механізми його впливовості, порушено питання його застосування у процесі навчання дітей дошкільного та шкільного віку, досліджено серед інших методів інтерактивного і неформального навчання та драматичного виховання. При цьому осторонь залишаються питання ефективності використання сторітеллінгу в навчальному процесі вищої школи, зокрема в навчанні комунікативної компетентності. Поряд із цим, останнім часом, особливо в період пандемії, спілкування не лише освітнього, а й особистого характеру переважно здійснюється у віртуальному просторі. Як наслідок, реальне спілкування стає рідкісним явищем, певним мистецтвом, якому потрібно знову навчати. Окреслені факти, власне, й визначають **актуальність** нашої розвідки.

Мета запропонованого дослідження полягає в детальному аналізі методу сторітеллінгу та його застосування у процесі навчання іншомовної компетентності сучасного покоління в закладах вищої освіти. **Основними завданнями** є визначити поняття сторітеллінгу, його функції та різновиди в контексті педагогічного дискурсу, а також розкрити ефективність його використання у процесі навчання комунікативної компетентності сучасного покоління, яке вирізняється не лише психолого-віковими характеристиками, а й швидкою адаптацією до цифрових технологій, з якими вони виростили.

Основна частина. Метод сторітеллінгу (від англ. *storytelling* «розповідання історій») був запропонований ще на початку ХХ ст. Девідом Армстронгом, головою міжнародної енергетичної компанії Armstrong International. Цей метод застосовувався для покращення показників роботи компанії та навчання новачків. За його словами, «найкращий спосіб презентувати власну ідею або себе, передати знання або мотивувати – розповісти історію» (Armstrong, 1992: 25). В основу свого методу Д. Армстронг поклав кілька психологічних чинників, а саме: 1) виразні та захоплюючі історії легше асоціюються з особистим досвідом, ніж правила або директиви; 2) такі історії краще запам'ятовуються реципієнтом і отримують більшого значення, а значить; 3) сильніше впливають на його поведінку (Armstrong, 1992). Відтоді вся рекламна індустрія Америки почала працювати за принципом: донести думку до цільової аудиторії легше через розповідь, аніж через службову записку або наказ. У 2006 р. використання технології сторітеллінгу було визнано, навіть, найкращою бізнес-ідеєю (Andrews, Hull, 2009: 8).

Сьогодні про ефективність сторітеллінгу говорять не лише представники сфери бізнесу, а й психологи, оратори, консультанти політичних діячів та бізнесменів, фахівці із соціальних комунікацій, контент-мейкери, спіч-мейкери тощо. У Великобританії, зокрема, мистецтво розповіді історій широко пропагується «Товариством сторітеллінгу» (Society for Storytelling), яке організовує щорічно фестивалі, семінари та конференції. Основою діяльності прихильників цього методу є його використання для створення історії та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну та когнітивну сфери реципієнта.

Застосовують цей метод у процесі своєї професійної діяльності також педагоги. Завдання сторітеллінгу, на їхню думку, полягає у «створенні умов для мотивації дітей до навчання на занятті або під час освітньої ситуації, у виклику симпатії до головного персонажа, який допоможе зацікавити вихованців і доступно донести до них потрібну інформацію» (Сабада, 2020). За словами науковців, сторітеллінг – це «художня форма, яка базується на мистецтві мовлення, використанні голосу, рухів і жестів для відображення елементів, образів та ідей на основі конкретної історії для певної аудиторії» (Павловська, Ремсова, Гулова, 2017: 72).

Незважаючи на відносно інноваційний характер сторітеллінгу в сфері педагогіки, його перевагами вчителі користуються вже віддавна. В українській освіті вперше цей метод був використаний Іваном Огієнко (1882–1972). Майстер академічної промови, він доводив «як ретельний учений дотиком чарівної палички з дрібної теми здатний створити казковий палац, шліфуючи, обернути камінець у блискучий діамант бездоганної ерудиції» (Тимошик, 2000: 47). Одним із його відомих діянь було заснування у 1933 р. спеціального розділу розвивально-навчального спрямування «Грамматика малої Лесі» в часопису «Рідна мова». Його розповіді про частини мови, правопис, слововживання, діалектизми, говірки тощо були схожі на мовні уроки для дітей. Самі тексти, написані від імені *Діда Огія*, подавалися зрозумілою і доступною мовою, нерідко у формі діалогу (<https://web.nlu.org.ua/>).

Пізніше такі технології застосовувалися для навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, завдяки яким учні поступово знайомилися в ігровій, розважальній формі з предметами навколишнього середовища. Для розвитку комунікативної компетентності дітей цього віку вітчизняні та зарубіжні педагоги використовують, зокрема, лінгвістичні мініатюри та мовні цікавинки, пропонують цікаві освітні проекти (напр.: Театр лінгвістичних мініатюр, *Langues, cultures et imaginaire au CP, Passe-temps, Planète des Alphas*), щоразу поповнюють освітні сайти та блоги з навчальними текстовими, аудіо- та відео-матеріалами (напр.: Всеосвіта, На урок, *Pop'Toys, Stage Heroes, Coach Eloquence*) тощо. Представлені оповідання, призначені для пояснення матеріалу, мотивують учнів, полегшують сприйняття і запам'ятовування інформації.

Для того, щоб краще усвідомити сутність сторітеллінгу, розглянемо три варіанти однієї розповіді:

Варіант 1. Sandwich, nom masculin (anglais *sandwich*, du nom de John Montagu, comte de Sandwich, qui, au XVIIIe s., se faisait servir ce mets à sa table de jeu): Tranches de pain, entre lesquelles on met une tranche de jambon, de fromage, etc. (Dictionnaire de français).

Варіант 2. Le célèbre politicien britannique, l'aristocrate John Montagu, 4e comte de Sandwich, aimait passer du temps à jouer aux cartes. Une fois, au cours d'une partie de cribbage qui durait depuis plusieurs heures, il n'a pas eu le temps de manger et a ordonné à un domestique de lui apporter de la nourriture entre deux tranches de pain. Ses amis ont beaucoup aimé la possibilité de manger sans rompre le jeu, et ils ont également commandé du pain "à la sandwich".

Як бачимо, сторітеллінг (Варіант 3) виглядає менш серйозним, але саме він запам'ятається краще, ніж «сухе» повідомлення, почерпнуте зі словника Larousse (Варіант 1). На відміну від фактичної розповіді, яка ґрунтується на роботі сприйняття, пам'яті та відтворюваної уяви, в основі сторітеллінгу лежить робота творчої уяви, обов'язковими компонентами якої є образи, ситуації та дії. Під час сторітеллінгу задіяна не лише раціональна сторона сприйняття інформації, а й образна. До того ж сучасне покоління краще сприйматиме історії, ніж текст будь-якого типу. Властиве сучасному поколінню «кліпове» мислення дозволяє сприймати світ через короткі яскраві образи. «Через потужний інформаційний потік та колосальний обсяг знань, який повинен бути засвоєний, учні не мають можливості прожити подану їм інформацію й збагнути її суть» (Завіниченко, 2003: 67). Інформація не затримується надовго в їхній свідомості й швидко змінюється новою. Як наслідок, такі властивості мислення, як аналіз, виокремлення головного, уміння робити узагальнення і висновки, поступово стають для них непосильними завданнями. Тому використання методу сторітеллінг під час навчального процесу є, на наш погляд, не лише доцільним, а й необхідним.

Сторітеллінг, на думку науковців, стимулює уяву, емоції, спонукає до аналізу культурного контексту та пережитого досвіду, формує ціннісні орієнтації, взаємовідносини, а також поведінку людини в соціальному середовищі (Сабада, 2020; Симмонс, 2013; Bryant, 2018). З дидактичного погляду, за словами С. Брайант, «сторітеллінг має кілька важливих переваг: це – спосіб поживлення атмосфери в аудиторії, зняття напруженості; це – найбільш простий і швидкий шлях встановлення контакту між вчителем та учнями; це – засіб привертання і затримання уваги учнів» (Bryant, 2018: 154).

Відтак, основними цілями використання методу сторітеллінгу є такі, як-от: 1) розвиток комунікативних навичок, 2) розширення кругозору студентів, 3) розвиток і формування системи етичних і культурних цінностей, 4) урізноманітнення методів викладання, 5) передача інформації і отриманого досвіду для подальшого використання в різноманітних комунікативних ситуаціях, 6) стимулювання і мотивація, 7) створення комфортних умов навчання, 8) спонукання до критичного мислення, 9) засвоєння навчального матеріалу в контексті, 10) розвиток словникового запасу, 11) активізація обох півкуль головного мозку (реципієнт залучений до емоційного та мисленевого процесів), 12) розвиток здатності передбачати, аналізувати, синтезувати (Гич, 2015; Сабада, 2020; Маковецька-Гудзь, 2017; Gersie, 1992; Grugeon, Gardner, 2000; Rossiter, 2002; Clerc, 2008).

Сторітеллінг, як розповідання історій за допомогою мовних засобів, є багатогранним явищем. У ньому тісно переплетені мовознавчий, педагогічний, дидактичний, психологічний аспекти, а також акторська майстерність: чим багатший словниковий запас в оповідача, тим впевненіше він почувається → чим більше він

має фантазії, кмітливості, спритності та допитливості, тим цікавіші його історії → чим цікавіші історії, тим краще вони запам'ятовуються. В основі цього ланцюжка взаємозалежностей лежить мова – складний психологічний процес, який неможливо оцінити, розвинути або сприйняти окремо від мислення.

Вивчаючи **різновиди сторітеллінгу**, дослідники беруть за основу його різні ознаки. Так, залежно від об'єкта розповіді вони виокремлюють культурний, соціальний, незрозумілий, сімейний, дружній, особистий сторітеллінг, міфи та легенди, jump story (Фещенко, 2017; Сабада, 2020; Grugeon, Gardner, 2000; Rossiter, 2002; Clerc, 2008). Аналіз запропонованих класифікацій дозволив виробити власне бачення типології цього методу. Вважаємо, що основними його типами є: 1) *культурний* – історія про культуру, цінності та моральність людського буття, про вірування певного етносу, яка допомагає не лише усвідомити свою етнопалежність, а й ознайомитися і зрозуміти культуру інших; 2) *соціальний* – історія про стосунки між людьми (між друзями, колегами, родичами тощо), про життєвий шлях відомих людей або членів родини, яка відображає певний соціальний досвід, має повчальний характер і демонструє модель побудови власного життя; 3) *особистий* – історія про власний досвід та переживання, яка допомагає зрозуміти себе, свою сутність і буття, а також сприяє саморозвитку; 4) *ірреалістичний* – історія про містичних істот, привидів, неіснуючих людей тощо, сюжет якої хоча й жахає, але допомагає подолати власні страхи.

Залежно від цілі, яку переслідує сторітеллер, історії можуть також поділятися на: 1) *драматичні* – містять драматичні події, що розкривають важливість проблем або надихають, показуючи, наприклад, мужність або жертвовність інших; 2) *особисті* – відкривають власні знання та досвід, додають автору авторитету, що дозволяє встановити контакт з аудиторією; 3) *символічні* – дозволяють надати об'єкту історії узагальнюючого, символічного характеру; 4) *ілюстративні* – слугують доказом того, що проблема дійсно реальна і потребує негайного вирішення; 5) *смішні* – не лише можуть змінити при потребі настрої аудиторії, а й краще запам'ятовуються; 6) *історичні* – містять відомі історичні події, що надихають аудиторію, створюють відчуття причетності до цих подій.

У контексті педагогічного дискурсу сторітеллінг можна також поділити на два типи залежно від автора історії, а саме: 1) *сторітеллінг, створений викладачем*, та 2) *сторітеллінг, створений студентами*. В першому випадку сторітеллер сам вигадує ключові елементи історії (герої, інтрига, проблема тощо). Головне, щоб вона біла цікавою та життєвою. У другому випадку можливі різні варіанти. По-перше, історію можуть створити студенти, але під керівництвом викладача, який безпосередньо контактуватиме з аудиторією і направлятиме її в потрібне русло. При цьому це може бути історія на тему, запропоновану самим викладачем/студентами; історія за планом, розробленим викладачем/самими студентами; історія за запропонованим викладачем початком; розповідь за вказаними викладачем ключовими словами або виразами тощо. Під час навчання створення історії викладач може послуговуватися базовими прийомами (подання зразку або плану, аналіз на кожному з етапів складання історії), допоміжними (запитання, підказки, нагадування, заохочення) та специфічними (запис історії студента, придумування історій-мініатюр, об'єднаних однією сюжетною лінією або одним героєм).

За способом ведення педагогічного сторітеллінгу виокремимо три його типи, а саме: 1) *класичний* – історія розповідається викладачем, а студенти лише слухають і сприймають інформацію; 2) *активний* – педагогом задається основа сюжету, формулюються проблеми, цілі і завдання, а вже студенти, активно долучившись до процесу, самі складають історію; 3) *цифровий* – розповідання історії доповнюється аудіо- та/або відео-компонентами (напр.: відеозаписи, фото, музика, шуми, інфографіка).

Вивчаючи **функції сторітеллінгу**, науковці загалом називають об'єднувальну, комунікативну, мотиваційну, утилітарну та впливову, не заглиблюючись, нажаль, у сутність кожної із них (Фещенко, 2017; Сабада, 2020; Grugeon, Gardner, 2000; Rossiter, 2002; Clerc, 2008). Однак, на наш погляд, це питання є досить важливим не лише для розуміння самого досліджуваного поняття, а й для обґрунтування доцільності використання цього методу в освітньому процесі. Детальний аналіз сторітеллінгу дозволив нам не лише виокремити ще кілька його функцій, а й поділити їх на три типи залежно від оповідача історії (див. рис. 1).

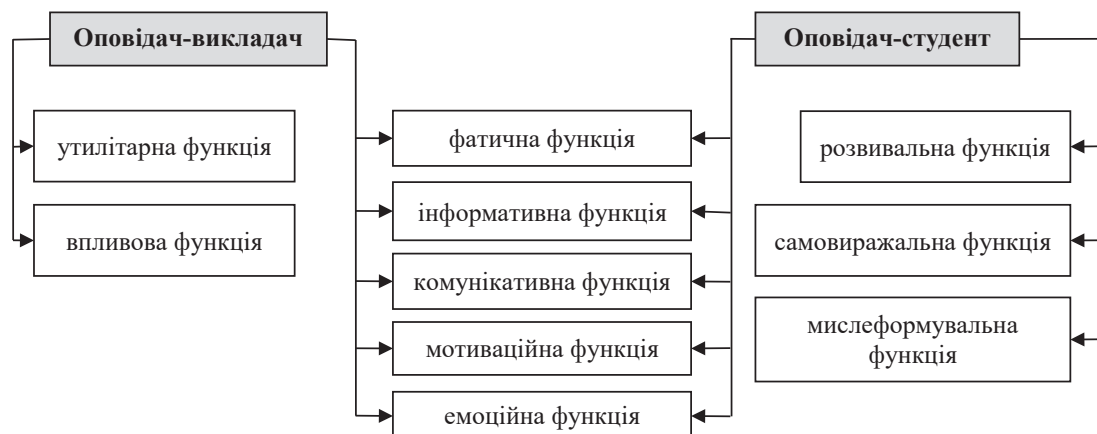

Рис. 1. Функції сторітеллінгу залежно від оповідача історії

Як бачимо, функціями сторітеллінгу в контексті оповідача-викладача є: 1) *утилітарна* – викладач має можливість донести до студентів потрібну інформацію своєрідним способом, та 2) *впливова* – викладач отримує певний інструмент для непрямого впливу на студентів та формування в них суспільно корисних переконань. У випадку, коли оповідачем є студент (індивідуальна робота) або студенти (групова або колективна робота), сторітеллінг виконує такі функції, як: 1) *розвивальну* – крім формування знань, спеціальних навичок та умінь, студенти отримують інструмент для свого загального розвитку, навчальних інтересів і здібностей; 2) *самовиражальну* – шляхом розповіді історій студенти можуть висловити свої думки, реалізувати своє творче мислення, задовольнити своє «я», виразити свій внутрішній світ, свою індивідуальність, почуття, емоції, потреби, мрії; 3) *мислеформувальну* – студенти отримують можливість формувати і розвивати мислення як наочно-образне, так і творче, а також навчитися точно й послідовно мислити, логічно висловлювати свої думки, знаходити правильні аргументи і докази, викривати логічні помилки, робити правильні висновки, не боятися складних завдань. Щодо спільних функцій сторітеллінгу в контексті оповідача-викладача і оповідача-студента, то можемо виокремити такі, як-от: 1) *фатичну* (або *контактостановну*) – розповідь історій слугує засобом розвитку міжособистісних стосунків, встановлення контакту в системі «вчитель-учень», «учень-учень», «вчитель-група», «учень-група»; 2) *інформативну* – розповідь дозволяє донести потрібну інформацію для засвоєння; 3) *комунікативну* – як викладач, так і студент отримують можливість не лише передати інформацію, а й підвищити ефективність спілкування на різних рівнях; 4) *мотиваційну* – сторітеллінг постає, по-перше, з точки зору викладача, як засіб мотивації студентів на вияв ініціативи в навчальному процесі, а по-друге, з точки зору студента, як засіб підвищення власної мотивації, внутрішнього налаштування на ефективну роботу, розуміння рівня своїх здібностей, можливостей та цілей; 5) *емоційну* – розповідь історій дозволяє виразити свої емоції, почуття та оцінку щодо мовленого, а також вибудувати емоційні зв'язки в системі «вчитель-учень», «учень-учень», «вчитель-група», «учень-група», що сприяє створенню якісніших взаємин в освітньому середовищі. Відтак, багатофункціональність методу сторітеллінгу дозволяє його застосовувати на всіх етапах навчання: під час підготовки до засвоєння нового матеріалу, в процесі його пояснення, засвоєння, застосування та узагальнення.

Наразі розглянемо на конкретних прикладах **основні вимоги до самої історії** та пов'язані із ними **техніки і прийоми використання** методу сторітеллінгу, які схематично можна представити так (див. рис. 2):

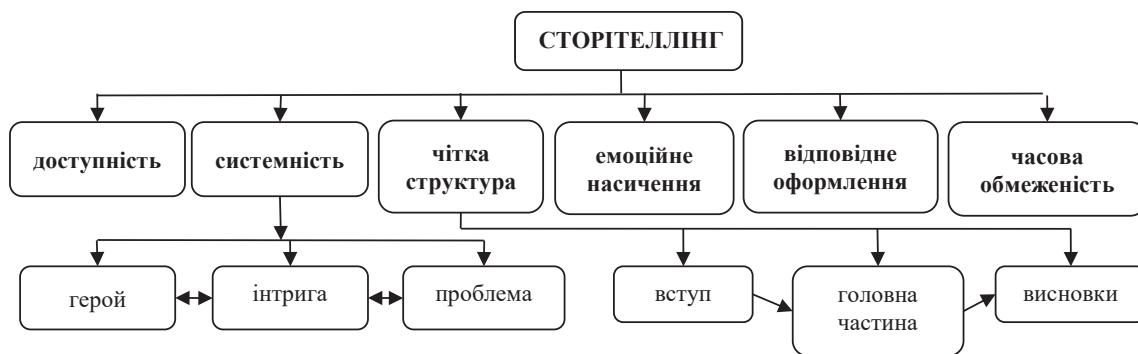

Рис. 2. Основні вимоги до сторітеллінгу

Першою, наш погляд, ознакою сторітеллінгу повинна бути *доступність* для цільової аудиторії. Вона передбачає, по-перше, зрозумілий мовний інвентар: мінімальне вкраплення нової лексики і використання уже засвоєної, відсутність надскладних термінів і понять, складних синтаксичних структур тощо. За таких умов створюється комфортна атмосфера спілкування, вибудовуються дружні, довірливі стосунки між учасниками комунікації. Адже йдеться не про сприйняття і вивчення нових лексичних одиниць або граматичних явищ, а про вміння їх застосовувати в різних ситуаціях і контекстах. По-друге, порушена проблематика повинна охоплювати інтереси цільової аудиторії, бути зрозумілою для неї. Інакше, сторітеллер ризикує втратити її увагу і зацікавленість уже на перших хвилинах розповіді.

Наступна вимога до сторітеллінгу – його *системність*, завдяки якій він стає ефективним інструментом. Серед системних елементів виокремимо, насамперед, *наявність одного або кількох героїв* (реальних або вигаданих, позитивних або негативних), які будуть близькі цільовій аудиторії, яким вона буде співпереживати, образ яких зможе «пропустити» через себе. Так, у контексті, наприклад, виучуваної теми “*Les nouveaux modes de travail*” («*Нові форми праці*») історія молодого спеціаліста, який тимчасово залишається без роботи через карантинні обмеження, надасть реалістичності оповіді та викличе сильніше емоційне напруження у студентів, змушуючи їх шукати шляхи вирішення цієї проблеми, ніж звичайний виклад матеріалу про стан безробіття в умовах пандемії. Вибір саме молодого спеціаліста перетворить реципієнта історії на її безпосереднього учасника і запам'ятається надовго. Наступний елемент – *наявність інтриги*, тобто певної сюжетної лінії, яка характеризується складністю та напруженістю дій. Адже в центрі розповіді знаходяться не оповідач чи слухач, а самі події історії, які, власне, й покликані спонукати аудиторію замислитися над запропонованою темою або питанням. Викладачеві, наприклад, варто не лише розповісти студентам про існування таких нових форм праці, як Open space, Flex office, Co-working, Télétravail і Remote,

а й заставити їх поміркувати над тим, що спричинило їхню появу, які їхні переваги над традиційною формою праці тощо. Оповідач повинен чітко усвідомлювати, на чому він хоче зосередити увагу реципієнтів, і дотримуватися своєї мети до кінця історії. Цікавим рішенням для реалізації поставленого завдання може бути використання прийому конфлікту: викладач висловлює судження, яке завідома буде неприйнятним для студентів і, як наслідок, може викликати в них, навіть, негативну реакцію (обурення, незгоду тощо). Працюючи в тому ж контексті “*Les nouveaux modes de travail*”, викладач може розпочати свою історію, наприклад, з того, що в період пандемії керівництво приватного підприємства відмовляється змінити традиційну форму роботи й пропонує тимчасово припинити виробництво, наслідком чого є звільнення працівників. Абсурдність рішення змусить замислитися над поставленим питанням і спонукатиме до пошуків альтернативи – нових форм праці. Відтак, влучно підібрана інтрига допоможе сторітеллеру втримати увагу аудиторії. Тісно пов’язаною із попереднім елементом є наявність проблеми, яку герой повинен вирішити. При цьому події можуть розгортатися у двох напрямках: 1) на героя чекає щасливий кінець (наприклад, молодий спеціаліст домовляється із керівником підприємства про дистанційну форму роботи, що допоможе йому вчасно сплачувати оренду квартири та уникнути злиднів) або 2) герой зазнав невдачі чи поразки (наприклад, молодий спеціаліст зміг домовитися із керівником підприємства про дистанційну форму роботи, але не зумів оптимально організувати свій час (зустрічі з друзями, відпочинок тощо), через що був усе ж таки звільнений з роботи). В останньому випадку він отримує досвід, який допоможе йому впоратися з подібними проблемами в майбутньому, при наступній спробі влаштуватися на роботу в дистанційному режимі. Саме другий варіант кінця історії – відсутність хеппі-енду – змусить, на наш погляд, студентів замислитися над тими помилками, яких припустився герой, над можливістю іншого розгортання подій тощо. В чому, власне, й повинна полягати одна із основних цілей сторітеллінгу – мотивувати до критичного мислення і рефлексії. Така «тривимірність» сторітеллінгу (герой, інтрига, проблема) перетворить будь-який «сухий» текст або правило на справжню цікаву історію.

Третьою вимогою до сторітеллінгу є *чітка структура* історії. Відштовхуючись від риторичних законів будь-якої розповіді, доцільно виокремити три основні структурні компоненти сторітеллінгу, а саме: 1) вступ, 2) головну частину та 3) висновки, перших два з яких поділені, в свою чергу, на етапи (див. рис. 3).

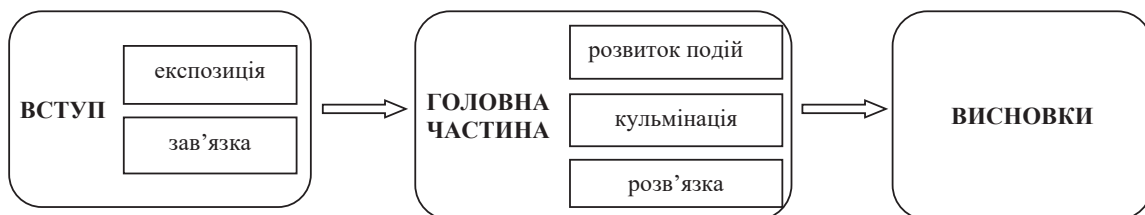

Рис. 3. Організаційна структура сторітеллінгу

Основна мета вступу – це підготовка реципієнта до самої історії та виклик у нього зацікавлення. Вступ повинен бути ретельно продуманим, адже саме через нього встановлюється контакт із цільовою аудиторією. На першому етапі (*експозиція*) сторітеллер створює відповідний контекст, подає основні параметри історії: головні та другорядні герої, місце, час і тривалість події. На другому етапі (*зав'язка*) він оголошує подію, яка буде початком виникнення і подальшого розвитку конфлікту, який, власне, й становить сюжет самої історії. У головній частині, яка є найбільшою і найзмістовнішою частиною оповіді, сторітеллер розкриває зміст історії, висловлює погляди на поставлену проблему, а також подає основні тези та аргументи, які можуть бути доведеними або спростованими. На першому етапі (*розвиток подій*) він викладає серію подій, у яких розкриває сутність конфлікту, характеризує головних та другорядних героїв, а також, що є не менш важливим, підтримує емоційний стан аудиторії. Основна його мета – підвести реципієнта до найвищого емоційного напруження – до *кульмінації*, яка є наступним етапом оповіді. Саме в момент розвитку конфлікту, емоційного напруження відбувається найбільший емоційний вплив на аудиторію. На останньому етапі головної частини (*розв'язка*) сторітеллер завершує сюжет, доводить його до логічного кінця, розв'язує конфлікт. Мета розв'язки, як переломного моменту в історії, – навести аргументи і пояснити, чому історія завершується саме так. При цьому вона може розгортатися в двох напрямках: 1) від поганого до хорошого або ж, навпаки, 2) від хорошого до поганого. Висновки, які обов'язково повинні бути озвученими, співвідносяться із висунутим у вступі судженням і випливають із аргументів. Враховуючи те, що з будь-якої історії можна зробити кілька висновків, оповідач повинен чітко й обережно спрямовувати цільову аудиторію саме до того висновку, який лежить в основі мети сторітеллінгу. При цьому важливо, щоб цей висновок був зроблений власне реципієнтом, а не нав'язаний йому оповідачем, оскільки в такому випадку сторітеллінг перетвориться на повчання або настанову і не спонукатиме до роздумів.

Ведучи мову про структуру сторітеллінгу, зауважимо, що однією з його ефективних технік є «перевернута» історія: оповідач знайомить спочатку аудиторію з кінцем історії, який для неї буде інтригуючим і незрозумілим, а вже потім розкриває перебіг подій, підтримуючи постійно її увагу. Завдяки цьому сторітеллінг постає не лише як засіб активації уваги, а й як ефективний інструмент донесення та закріплення певних смислів у свідомості цільової аудиторії.

Ще однією вимогою до сторітеллінгу є його *емоційне насичення*. Справжня, реалістична історія викликає емоції, завдяки чому цільова аудиторія запам'ятовує її набагато краще, ніж важливі факти або цифри. Розповідь залишається в пам'яті без зайвих зусиль сторітеллера. Про важливість емоцій наголошували науковці, зокрема, під час навчання учнів на початковому етапі, коли в дітей ще розвинуто мимовільне запам'ятовування (Пометун, Пироженко, 2005; Aiex, 1988). Однак, на наш погляд, емоційне насичення може створити відповідні образи в свідомості реципієнта будь-якого віку, пробудити в ньому почуття та емоції для того, щоб він відчув, доторкнувся, почув і побачив яскраву картинку розповіді. Відтак, емоційно насичена історія впливає на почуття студентів, що підвищує рівень концентрації їхньої уваги, що є однією із цілей сторітеллінгу.

Наступна вимога до розповідання історії – його *часова обмеженість* від 10 до 15 хв. Співвідношення структурних компонентів визначається за схемою: вступ 1–1,5 хв (5–10 %), головна частина – 8–12 хв (80–85 %), висновки – 1–1,5 хв (5–10 %). Саме за такий проміжок часу, на думку дослідників, реципієнт встигає не лише ознайомитися із сюжетом історії, а й звернути увагу на деякі деталі, які є важливими для створення потрібної атмосфери. Однак, працюючи із сучасним поколінням, тривалість історії доречно було би навіть зменшити до 8–10 хв, оскільки концентрації їхньої уваги, за дослідженням психологів, на довше не вистачає (Максименко, Соловієнко, 2000).

І ще одна вимога до сторітеллінгу – його відповідне *оформлення*: незалежно від форми подання історії (усно чи письмово), вона повинна бути «правильно» оформленою. Сторітеллер, окрім вербальних засобів, повинен використовувати також невербальні, зокрема: інтонацію, темп мовлення, рухи тіла, наголос, паузи – при усній оповіді; структурування тексту, його поділ на логічні абзаци, форматування, виділення важливих моментів, шрифти, фон, фотографії, ілюстрації, елементи інфографіки – при письмовій оповіді. За відсутності безпосереднього контакту із цільовою аудиторією візуальне оформлення постає дуже важливим елементом під час письмового сторітеллінгу, оскільки затримує увагу читача. Відтак, вважаємо, що вербальні та невербальні засоби спілкування повинні бути чітко продуманими заздалегідь для того, щоб динамізувати й пожвавити атмосферу сторітеллінгу, допомогти реципієнту зануритися в контекст, а також надати історії більшого ефекту.

Висновки. Загалом уміння спілкуватися, формулювати і висловлювати свої думки є необхідно життєвими навичками для кожної людини. А формувати і розвивати вміння володіти інформацією, її обробляти, передавати іншим, а також уміння аргументувати свою позицію, чітко висловлювати свої почуття, настрої – головні задачі, які стоять перед сучасною освітою. Сторітеллінг є одним із тих методів, які сприяють формуванню в студентів орієнтованої основи поведінки в різних мовних ситуаціях, ознайомленню із різними варіантами мовно-мовленнєвих дій, умінь їх комбінувати і знаходити нові рішення. Пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває уяву та логіку, підвищує рівень культурної освіти. Через обмін історіями вибудовуються емоційні зв'язки, формуються довірливі стосунки між викладачем і студентом, створюється сприятлива для навчання атмосфера. Головна особливість сторітеллінгу полягає в тому, що історія нічого не нав'язує і не пропонує. Послухавши «правильну» історію, аудиторія сама зробить потрібний висновок і збереже надовго в пам'яті потрібну інформацію.

Однак, у процесі навчання важливо не лише розповідати історії, а й надавати можливість студентам створювати й розповідати історії самим. Так у них напрацьовується впевненість у володінні прийомами, що базуються на власному досвіді, формується досвід вираження своєї позиції в спілкуванні, адекватної самооцінки «продуктів спілкування», вміння представити себе. Саме в аналізі технік навчання створювати та розповідати власні історії полягає **перспектива** нашого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Гич Г. М. Сторітеллінг як інноваційна методика формування мовної компетентності. *Науковий вісник Миколаївського університету ім. В. О. Сухомлинського*. 2015. № 4. С. 188–192.
2. Завіниченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти : дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 2003. 229 с.
3. Маковецька-Гудзь Ю. А. Storytelling в педагогічній практиці: розвиток комунікативного потенціалу. 2017. URL: <https://kumlk.kpi.ua/>
4. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія. Київ : МАУП, 2000. 182 с.
5. Павловська М., Ремсова Л., Гулова Л. Вибрані методи драматичного виховання в контексті соціально-педагогічної діяльності. Брно : Університет ім. Т. Г. Масарика, 2017. 144 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/>
6. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А. С. К., 2005. 192 с.
7. Сабада І. В. Сторітеллінг – ефективний метод навчання та виховання. *Практика роботи сучасного вчителя: інноваційні розробки та традиційні методики*. Вінниця, 2020. URL: <https://genezum.org/library/>
8. Симмонс А. Сторітеллінг. Как использовать силу историй. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2013. 272 с.
9. Тимошик М. «Лишусь навіки з чужиною...». Митрополит Іларіон (Іван Огієнко) і українське відродження. Вінніпег – Київ : Український православний Собор Св. Покрови; Наша культура і наука, 2000. 545 с.
10. Фещенко Г. В. Сторітеллінг як інновація в сучасному освітньому процесі. *Інноваційна діяльність педагога в сучасному освітньому просторі*. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. С. 32–35.
11. Aiex N. K. Storytelling: Its Wide-Ranging Impact in the Classroom. *ERIC Digest*. 1988. № 9. URL: <https://www.ericdigests.org/pre-929/wide.htm>

12. Andrews D., Hull D. Storytelling as an Instructional Method: Descriptions and Research Question. *The Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*. 2009. № 23. P. 6–23.
13. Armstrong D. *Managing by Storing Around: A New Method of Leadership*. Crown, 1992. 272 p.
14. Bryant S. C. *How to Tell Stories to Children and Some Stories to Tell*. iBoo Press House, 2018. 265 p.
15. Clerc S. Le conte en classe d'accueil, support de développement des compétences linguistiques, discursives, référentielles et socioculturelles. *Approche culturelle de l'enseignement du français*. 2008. № 30. P. 19–29. URL: <https://journals.openedition.org/trema/126>
16. Dictionnaire de français. Paris. URL: <https://www.larousse.fr/>
17. Gersie A. *Earth Tales: Storytelling in Times of Change*. London : Green Print, 1992, 184 p.
18. Grugeon E., Gardner P. *The Art of Storytelling for Teachers and Pupils*. London : David Fulton Publishers, 2000. 128 p.
19. Rossiter M. Narrative and Stories in Adult Teaching and Learning. *ERIC Digest*. 2002. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED473147.pdf>

References:

1. Hych, H. M. (2015). Storitelinh yak innovatsiina metodyka formuvannya movnoi kompetentnosti [Storytelling as an innovative method of formation of language competence]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho universytetu im. V. O. Sukhomlynskoho*. № 4. P. 188–192.
2. Zavynychenko, N. B. (2003). Osoblyvosti rozvytku komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnoho praktychnoho psykholoha systemy osvity [Features of the development of communicative competence of the future practical psychologist of the education system] : dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. psychol. nauk: spets. 19.00.07 “Pedahohichna ta vikova psykholohiia”. Kyiv. 229 p.
3. Makovetska-Hudz, Yu. A. (2017). Storytelling v pedahohichnii praktytsi: rozvytok komunikatyvnoho potentsialu [Storytelling in pedagogical practice: development of communicative potential]. URL: <https://kumlk.kpi.ua/>
4. Maksymenko, S. D., Soloviienko, V. O. (2000). *Zahalna psykholohiia : Navchalnyi posibnyk [General psychology]*. Kyiv : MAUP. 182 p.
5. Pavlovska, M., Remsova, L., Gulova, L. (2017). Vybrani metody dramatychnoho vykhovannia v konteksti sotsialno-pedahohichnoi diialnosti [Selected methods of dramatic education in the context of socio-pedagogical activity]. Brno: Univerzitet im. T. H. Masaryka. 144 p. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/>
6. Pometun, O. I., Pyrozhenko, L. V. (2005). Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [A modern lesson. Interactive learning technologies]. Kyiv : A. S. K. 192 p.
7. Sabada, I. V. (2020). Storitelinh – efektyvnyi metod navchannia ta vykhovannia [Storytelling is an effective method of teaching and education]. *Praktyka roboty suchasnoho vchytelia: innovatsiini rozrobky ta tradytsiini metodyky*. Vinnytsia. URL: <https://genezum.org/library/>
8. Symmons, A. (2013). *Storytelling. Kak yspolzovat sylu ystoryi [Storytelling. How to use the power of stories]*. Moskva : Mann, Yvanov y Ferber. 272 p.
9. Tymoshyk, M. (2000). “Lyshus naviky z chuzhynoiu...”. Mytropolyt Ilarion (Ivan Ohienko) i ukrainske vidrodzhennia [“I will stay forever with a foreign country...”. Metropolitan Hilarion (Ivan Ohienko) and the Ukrainian revival]. Vinnipeg – Kyiv : Ukrainskyi pravoslavnyi Sobor Sv. Pokrovy; Nasha kultura i nauka. 545 p.
10. Feshchenko, H. V. (2017). Storitelinh yak innovatsiia v suchasnomu osvithnomu protsesi [Storytelling as an innovation in the modern educational process]. *Innovatsiina diialnist pedahoha v suchasnomu osvithnomu prostori*. Uman : VPTs “Vizavi”. P. 32–35.
11. Aiex, N. K. (1988). Storytelling: Its Wide-Ranging Impact in the Classroom. *ERIC Digest*. № 9. URL: <https://www.ericdigests.org/pre-929/wide.htm>
12. Andrews, D., Hull, D. (2009). Storytelling as an Instructional Method: Descriptions and Research Question. *The Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*. № 23. P. 6–23.
13. Armstrong, D. (1992). *Managing by Storing Around: A New Method of Leadership*. Crown. 272 p.
14. Bryant, S. C. (2018). *How to Tell Stories to Children and Some Stories to Tell*. iBoo Press House. 265 p.
15. Clerc, S. (2008). Le conte en classe d'accueil, support de développement des compétences linguistiques, discursives, référentielles et socioculturelles. *Approche culturelle de l'enseignement du français*. № 30. P. 19–29. URL: <https://journals.openedition.org/trema/126>
16. Dictionnaire de français. Paris. URL: <https://www.larousse.fr/>
17. Gersie, A. (1992). *Earth Tales: Storytelling in Times of Change*. London : Green Print. 184 p.
18. Grugeon, E., Gardner, P. (2000). *The Art of Storytelling for Teachers and Pupils*. London : David Fulton Publishers. 128 p.
19. Rossiter, M. (2002). Narrative and Stories in Adult Teaching and Learning. *ERIC Digest*. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED473147.pdf>